

ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР: рекомендації до визначення особливих освітніх потреб у висновку

Світлана Литовченко

к.пед.н., с.н.с., завідувач відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України;
сурдопедагог ІРЦ №3 м. Києва

Нормативна база діяльності ІРЦ

- Положення про інклюзивно-ресурсний центр.

Кабінет Міністрів України, Постанова №545, 2017 р.

- Положення про ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

Кабінет Міністрів України, Постанова №617, 2018 р.

- Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти.

Міністерства освіти і науки України, Наказ №609, 2018 р.

- Положення про систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів.

Міністерство освіти і науки України, Наказ № 1472, 2019 р.

- Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. *За ред. М. Порошенко, Київ, 2018 р.*

Інновації в роботі ІРЦ

- діє **«Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я. Діти і підлітки» (МКФ-ДП)**, що дає розуміння про функціонування дитини в різних контекстах (2018 р.);
- використовується стартовий **пакет методик для оцінювання особливих освітніх потреб**; це світовий стандарт діагностики (діагностування лише в контексті визначення особливостей) (2018 р.);
- впроваджено **Систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів (АС «ІРЦ»)**, що забезпечує створення єдиного інтегрованого інформаційного середовища у сфері інклюзивної освіти, <https://ircenter.gov.ua> (2019 р.)

Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини

містить інформацію щодо

- індивідуальних **особливостей розвитку** дитини, її **особливих освітніх потреб, рекомендації** членам команди супроводу, перелік необхідних психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг;
- розробляється фахівцями ІРЦ за результатами комплексного оцінювання;
- є основою для складання Індивідуальної програми розвитку (ІПР) (у разі встановлення наявності у дитини особливих освітніх потреб)

Напрями проведення комплексної оцінки

оцінку здійснюють відповідно до основних сфер розвитку дитини:

фізична;

мовленнєва (мовленнєво-комунікативна);

когнітивна;

емоційно-вольова

та освітньої діяльності,

в межах яких визначають **компетенції, потреби, рекомендації.**

Компетенція

- зазначається чи відповідають виявлені показники розвитку дитини віковим особливостям;
- важливим є спрямування на визначення сильних сторін дитини, зокрема здібностей, знань, умінь, навичок та інтересів, які в подальшому стануть опорою для надання підтримки;
- якщо дитина за певною сферою не має особливих потреб, пропонуємо зазначити коротко *«Компетенції в цілому відповідають віковим особливостям (віковим нормам)»*; відповідно у графі потреби: *«Немає особливих освітніх потреб»*, рекомендації сформулювати приміром як *«Загальні рекомендації з розвитку мовлення для дітей старшого дошкільного віку (читання художньої літератури, переказ, вивчення віршів тощо)»*;
- для дітей зі тяжким ступенем порушення / складними порушеннями розвитку доцільно максимально деталізувати інформацію

Потреба

передбачає додаткову тимчасову чи постійну підтримку, яка реалізується через:

- необхідні адаптації та/або модифікацій в освітньому процесі,
- спеціальне обладнання,
- відповідні корекційно-розвиткові послуги,
- наявність асистента вчителя та/або асистента дитини

Вихідні положення щодо ООП

- **особливі освітні потреби** більшою мірою є індивідуальними;
- міра прояву й специфічність **особливих освітніх потреб** визначають специфіку підтримки учнів у процесі навчання;
- об'єктивне визначення **особливих освітніх потреб** покликано сприяти усуненню бар'єрів, які перешкоджають повноцінній участі дитини у освітньому процесі та успішній соціалізації;
- правомірно розглядати різні класифікації **особливих освітніх потреб** в залежності від критеріїв, покладених у основу.

Фактори, що ускладнюють процес узагальнення результатів комплексної оцінки розвитку дитини та оформлення висновку:

- різні підходи до визначення **особливих освітніх потреб** дитини,
- формулювання потреб як рекомендації (до відповідних граф вносяться схожі формулювання),
- перерахування загальних порад, які не належать до особливих потреб.

Рекомендації до визначення ООП у висновку

на основі аналізу теоретичних аспектів проблеми, конкретних випадків комплексної оцінки розвитку визначено **дві групи особливих освітніх потреб** (у контексті розділу «Оцінка освітньої діяльності»):

«Адаптації / модифікації»,

«Умови для розвитку».

Потреби уточнюються в залежності від конкретної ситуації та вносяться до висновку.

*Серед можливих визначаємо наступні,
але варіанти можуть бути різними:*

Адаптації / модифікації	Умови для розвитку
<p>Адаптація / модифікації змісту, методів, результатів діяльності учня, оцінювання навчальних досягнень.</p> <p>Адаптація методів, засобів (застосування шрифту Брайля, жестової мови тощо).</p> <p>Адаптація середовища (рівень освітлення, шуму тощо).</p> <p>Адаптації фізичного навантаження.</p> <p><i>конкретні адаптації:</i></p> <p>Мінімальні адаптації завдань з метою розвитку мовлення.</p> <p>Адаптації письмових завдань тощо.</p>	<p>Умови для соціального розвитку.</p> <p>Умови для емоційного розвитку.</p> <p>Умови для розвитку навчальної поведінки, навчальних вмінь та навичок.</p> <p>Умови для розвитку самостійної навчальної діяльності тощо.</p>

Рекомендації

В графі «Рекомендації» зазначаються особливості індивідуальної адаптації / модифікації, конкретні методи, детальні поради, додаткові методики, вправи, прийоми, застосування яких є особливо важливим.

Загальні рекомендації ІРЦ мають бути спрямовані на створення найоптимальніших умов для здобуття освіти; основною кінцевою метою є не визначення окремих напрямів допомоги, а створення комплексної системи роботи.

Вважаємо доцільними визначення відповідних груп ООП, зважаючи на чіткість, узгодженість, системність, а також зручність для використання суб'єктами освітньої діяльності.

Водночас, не претендуємо на остаточний варіант класифікації потреб, доцільними є подальші дослідження.

